

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. IV. Quarta nota veræ Ecclesiæ, quòd sit Apostolica

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

chusianos. Denique Ecclesia est sancta, quia sancta
guine agni tincta & respersa: sanctum enim,
iuxta Hieronymum lib. 10. Eymol dicitur quasi san-
ctus vocatur Gens sancta, populus acquisitionis,
Glossa dicit, populus Christi sanguine respersus & re-
demptus.

§. III.

Tertia nota vera Ecclesie, quod sit
Catholica.

16 VERA Christi Ecclesiam esse Catholicam, ita
certum est, ut non solum a suis, verum etiam ab
omnibus inimicis & impugnatoribus eius Catholica no-
minetur, inquit Augustinus de vera Relig. cap. 7.
Unde idem S. Doctor lib. contra Epist. funda-
menti cap. 4. Tenet me in Ecclesia ipsum Catholica
nomen, quod non sine causa inter tam multas hereses sic
illa Ecclesia obtinuit, ut cum omnes Hæretici se Catho-
licos duci velint, quærenti tamen peregrino alicui, ubi
ad Ecclesiam Catholicam conveniatur, nullus Hæretico-
rum suffragis suam, vel domum audeat ostendere.
27 Porro multipliciter vera Ecclesia dicitur Ca-
tholica: Primo ratione locorum, cum sit per to-
tum orbem diffusa, neque unius regni aut pro-
vincie terminis, adinstar hæreticorum cœtum,
definitur; nam *ἐκδομένη* græcè appellatur, quod
per totum orbem diffunditur, ut ait Augustinus
Epist. 170. ad Severinum. Unde idem S. Doctor
in libro de Unitate Ecclesie contra Donatistas,
contendentes hanc ubique locorum diffusionem
vera Ecclesie non convenire, sic loquitur: Singu-
lae hereses in multis gentibus, ubi Catholica Ecclesia
est, non inveniuntur: hæc autem quæ ubique est, etiam
ubique non sunt inveniuntur. Item lib. 4. de Symbô-
lo cap. 10. dicit: Ecclesia totum mundum possidet, &
quæcumque congregatio cuiuslibet heresis in angulis se-
det, & alibi comparat congregationes hæretico-
rum samentis præcis, quæ ubi cadunt cum præ-
scinduntur, ibi manent; cum cæcus ille, qui est
vera Ecclesia, tanquam vitis vivat, & ubique
palmites suos extendat. Secundo vera Ecclesia,
Catholica dicitur, ratione temporum: vera enim
Ecclesia semper fuit, & semper erit; alia verò se-
cæ post eam inceperunt, ideòque quotidie mu-
tantur, sensimque intereunt. Tertiò ratione per-
sonarum: omnes enim indifferenter vocat &
complectitur, si salutem consequi velint & obe-
dire Evangelio: Barbaros & Græcos, Judeos &
Gentiles, nobiles & ignobiles, reges & subditos.
Tandem dicitur Catholica & universalis ex pat-
re doctrinæ fidei, quæ universaliter est vera, &
continet omnia ad cognitionem & bonos mores
necessaria, omnem docet virtutem, & omne pro-
hibet peccatum, De quo videri potest Cardinalis
Turcematæ lib. 1. Summæ cap. 13.

§. IV.

Quarta nota vera Ecclesie, quod sit Apostolica.

38 EX triplici capite vera Ecclesia dicitur Aposto-
lica: Primo quia à Christo, qui ad Hebr. 3.
appellatur Pontifex & Apostolus confessionis nostræ,
fundata & instituta est. Secundo quia superadi-
ficata est super fundamentum Apostolorum, ut
dicitur ad Ephes. 2. Unde Cyrillus Alexandri-
nus exponens verba illa Prophetæ, fundamenta
super montibus sanctis, dicit montes illos sanctos
Iom. IV.

A esse Apostolos, in quibus iacta sunt Evangelicæ
veritatis fundamenta: montes revera sacros, in
quibus lucidissimum veritatis candelabrum non
potest abscondi: revera montes, & doctrinæ eo-
rum altitudinem, excellentiam, & firmitatem;
verè montes, qui primos orientis Evangelicæ fa-
cis radios excipere meruerunt, à quibus totus
mundus illuminatus est. Hi etiam sunt purissimi
& plenissimi Christianæ doctrinæ fontes, de qui-
bus Regius Vates spiritu prophetico dicebat:
Benedicti Domini de fontibus Israel. Ubi Ambrô-
sius: Dixendi sunt Apostoli fontes, quia veluti fontes
purissimi, grati à prædicationis exuberant. Cui con-
cinit Cyprianus Epist. 74. Si canalus aquam du-
cens (inquit) qui copiosè prius & largitè profluebat,
subito deficiat, nonne ad fontem pergitur, ut illic defe-
ctionis ratio noscatur? Ita si in aliquo mutaverit veri-
tatem ad originem Evangelicam, & traditionem Aposto-
licam revertamur. Quem Cyprianus locum cum leg-
isset Augustinus, sic ei subscribit lib. 5. de Bapti-
smo cap. 26. Quod nos admonet Cyprianus, ut ad
fontem recurramus, id est ad Apostolorum traditionem,
& inde canalem in nostra tempora dirigamus, opti-
mum est, & sine dubitatione faciendum. Hi sonæ E-
uangelicæ veritatis tubæ, hi celeberrimi Divinitatis
præones, quorum sonus exivit in omnes terræ partes,
quorum prædicatione ubique Deum intonat.

Tertiò vera Ecclesia denominatur Apostoli-
ca, quia in ea legitima Episcoporum (qui sunt vi-
ri Apostolici) successio ad hæc nostra tempora
inviolabiliter deducta, viget & conservatur: fa-
cile enim est à Clemente IX. qui nunc feliciter
Ecclesiam regit, usque ad Linum, Clementem,
Petrum, tandemque ad Christum, gradum face-
re. Quam Episcoporum successionem tanti fecit
Augustinus cap. 4. Epistolæ contra fundamen-
tum, ut dixerit se in Ecclesia per eam potissimum
retineri; & merito, sic enim olim expresse istud
à Davide pronuntiatum fuerat: *Stantes erant pedes
nostri in atriis tuis Jerusalem*: Illuc enim ascenderunt
tribus Tribus Domini, testimonium Israel ad consten-
dum nomen Domini; & Salomone Cantici. 1. cum
Sponsa, ubi Sponsus degeret percontanti, re-
spondet: *Si ignoras te o pulcherrima inter mulie-
res, egredere, & abi post vestigia gregum, & pasce
hædos tuos iuxta tabernacula pastorum*, eorum nem-
pe, per quorum seriem & successionem, nul-
quam interruptam, ad lætulum Christi Sponsi,
id est ad passionem & mortem ejus, possumus
devenire. Unde ex hac perpetua Episcoporum
successione argumentantur sæpius SS. Patres
contra Hæreticos, præsertim Tertullianus libro
de Præscript. cap. 32. Edant ergo (inquit) origi-
nes Ecclesiarum suarum, evolvant ordinem Episco-
porum suorum, ita per successiones ab initio decurrentem,
ut primus ille Episcopus alicui ex Apostola, vel Apo-
stolici viri, qui tamen cum Apostolis perseveraverint,
habeant autorem & antecessorem? hoc enim modo
Ecclesia Apostolica census suos deserunt: sicut Smyrne-
orum ecclesia habens Polycarpum, à Ianne collocatum
refert; sicut Romanorum (Ecclesia) Clementem &
Petro ordinatum edit.

Ex his facile possunt demonstrari alia duo, 40.
quæ initio huius articuli proposuimus, nimirum
quatuor vera Ecclesie notas, jam explicatas,
Romana quidem Ecclesia non verò Lutherano-
rum & Calvinistarum sectæ convenire. Primum pa-
ret ex dictis: Ecclesia enim Romana est una o-
mnibus modis supra enumeratis, præsertim ra-
tione unius ejusdemque capitis visibilis, nempe
Pontificis Romæ sedentis, qui per totam Eccle-
siam

siam supremus omnium fidelium pastor agnoscitur. Est etiam sancta tribus modis supra explicatis, nempe sanctitate fidei, morum, & consecrationis divino cultui. Similiter Catholica est; quia ex urbe Roma diffusa est per totum mundum; nec solum in omnibus partibus terrarum, antiqui orbis, in Italia, Gallia, Hispania, Germania, Anglia, Polonia, Bohemia, Hungaria, Græcia, Syria, Æthiopia, sed etiam in omnibus quatuor partibus novi orbis, ad Orientem in Indiis, ad Occidentem in America, ad Septentrionem in Laponia, ad Meridiem in Brasilia, & exteriorem partem Africae, sunt qui doctrinam fidei nostrae in dies recipiunt, & profitentur. Unde merito dixit Leo Papa, sermone de natali Petri & Pauli. Romam alloquens: *Quamvis imperii tui fines terrarum marique bello protuleris, minus tamen est quod tibi bellicus labor subdedit, quam quod pax Christiana subiecit.* Et Prosper in carmine:

*Sedes Romae Petri, quae Pastoralis honoris
Fasta caput mundo, quidquid non possidet armis,
Religione tenet.*

Denique Apostolica est; quia à D. Petro, Apostolorum Principe, fundata est, ejusque sanguine purpurata; & in eadem fide quam ipse annuntiavit, in violata, & sine ulla suorum Pontificum interruptione, perseveravit. Unde Lucius I. Papa & Martyr in Epistola ad Episcopos Hispaniae & Galliae: *Ecclesia Romana Apostolica est, & mater omnium Ecclesiarum, quae à tramite Apostolicae traditionis nunquam errasse probatur, nec hereticis depravata novitribus succubuit, secundum ipsius Domini pollicitationem.* Ego rogo vos pro te, ut non debeas fides tua. Similia habet Felix I. Papa & Martyr, in Epistola ad Benignum.

41. Quod verò quatuor notae praedictae desint Haereticorum hujus temporis secta, non minus evidens est. In primis enim quantum ad unitatem, manifestum est eam in tali secta non reperiri, cum nullum agnoscat caput visibile, quod sit interpres infallibilis fidei, & cujus sententia necessaria adhaerendum sit, sed pro suprema fidei regula sumat internam, ut sibi videtur, per suasionem Spiritus Sancti, id est privatum cuiusque spiritum, quo Scripturae divinae veritatem quoad litteram & sensum se cognoscere profitetur; quod non est firmum unionis in fide principium, sed fecundum discordiarum & haereseon seminarium, ut rectè annotavit Cyprianus lib. 4. Epist. 9. dicens: *Non aliunde haereses oborta sunt, nata schismata, quam inde quod Sacerdoti Dei non obtemperatur, nec unus in Ecclesia ad tempus Sacerdos, & ad tempus iudex, vice Christi cogitur.* Idem observavit Tertullianus lib. de Praescript. cap. 42. *Mentior (inquit) si non etiam à regulis suis variant inter se (Haeretici) dum unusquisque proinde arbitrio suo modulatur quae acceperit, quemadmodum de suo arbitrio composuit ille qui tradidit. Agnoscit naturam suam, & originis suae morem, profectus rei.* Idem licet Valentiniānus quod Valentinos idem Marcionitis quod Marcioni, de arbitrio suo fidem innovare. Denique penitus inspecta haereses omnes, in multis cum Authoribus suis dissentientes deprehenduntur. Hoc experientia compertum in Haereticis hujus temporis, qui Lutheranam haereseim in centum & amplius Sectas diversas distinxerunt; & qui aliud hodie, & aliud cras credunt, ut de suis Witembergensibus dicebat Georgius Saxoniae dux.

42. Deinde sanctitas, tam quoad intellectum,

A quam quoad voluntatem, de est hujusmodi Haereticorum secta: eorum enim doctrina multa continet dogmata aperte falsa & erronea, puta Dei mandata esse impossibilia, etiam cum Dei gratia homines solà fide iustificari, & peccata quaelibet habentibus fidem non imputari, nec quidquid ipsi faciant, posse unquam fidem perdere; neminem mereri bonis operibus factis cum Dei gratia, neque habere liberum arbitrium ad bene operandum. Omitto horrendas Calvinii blasphemias, asserentis Deum esse autorem peccati, non solum quoad entitatem, sed etiam quoad malitiam & deformitatem (ut §. praecedenti ex Andrea Duvallo Doctore Sorbonico retulimus) illi tunc cogere, necessitare, & ad male agendum impellere, & quosdam suam merà voluntate creasse ut damneret. Illi etiam omnia opera laboriosa & satisfactoria, quibus à peccatis deterreremur & avocamur, damnant. Inter cetera Confessionis Sacramentum ajunt esse inventum humanum, carnificinam conscientiarum, & meram superstitionem. Denique omnia quae austeritatem aliquam & carnis macerationem capiunt, rei punit, ut abstinentiam à carnibus, statutus anni temporibus, jejunium quadragesimale, coelibatum Sacerdotum, vinculi conjugal, falsam in causa veritatis fidei dissolutionem alitunt, & fideles per mortem Christi ita esse liberos factos volunt, ut nullà lege, sive Ecclesiastica, sive Politica in foro conscientiae teneantur. Ex qua doctrina tam laxa, & tam late ad libere & impune peccandum patente, pullularunt innumera flagitiorum genera: Gallos enim, antea Regi suo obsequentissimos, in rebelles & seditiosos mutavit; Monachos cum rigore maximo antea viuentes, ad laxum vivendi genus traduxit, continentibus mulierosos reddidit; & Moniales, voto Deo mancipatas, ad sacrilegas nuptias induxit. Denique (inquit Dubravius) Lutherus brevi temporis spatio, totum illum terrae angulum in quo morabatur, fidei fidei, perjuris, adulteris incestuosis, & sacrilegis replevit. Cujus pessima mutationis illustre testimonium reddit legatio civium Norimbergensium ad Carolum V. Imperatorem, qui cum sublatà confessione auriculari, viderent omnia flagitia & scelera non quàm haecenus auditis redundare, libellum supplicem Imperatori obtulerunt, ut suam auctoritate Censuram confessionem illam observandam ediceret. Sed haec petitio risu à Catholicis excepta, ab Imperatore rejecta est, & prudenter: nam ut optimè inquit Dominicus Sotus, qui tunc erat à Confessionibus Imperatori, & cujus iusti prudentisq; consilii pars magna fuit si secreta confessio peccatorum occultorum, secundum haereticos, divina lege non obliget, quo pacto solà lege Caesaris obligabit? humana enim leges tantum de rebus exterioribus instituuntur, & ad interiora non valent se extendere. Ex quibus intelliges, veram esse auream illam Augustini sententiam: *Non ex aliis hominibus sunt haeretici, quam ex iis qui sunt in Ecclesia permansissent, propter vitia turpitudinemque capitis.*

Tertio quod Lutheranorum & Calvinistarum secta, nomen Catholicae seu universalis, convenire nequeat, manifestum est: cum eorum doctrina in Aham, African, Aegyptum, aut Græciam, & multo minus ad noviorbis partes nondum pervenerit, sicut fides Romanae Ecclesiae; neque illi sperare possint quidquid dicant suam sectam aliquando occupaturam esse totum orbem.

DISPUTATIO IV.

De Summo Pontifice.

Absoluta disputatione de Ecclesia, agendum est de Romano Pontifice, qui est caput ipsius visibile, & demonstrandum primo, esse veram ac vivam fidei regulam, subindeque in proponendis & definiendis rebus fidei errare non posse. Alias Postea quæ de illo agitari solent quaestiones, ea quæ poterimus brevitate & perspicuitate resolvemus.

ARTICULUS PRIMUS.

Utrum in Ecclesia Dei, sit regula viva & loquens, quæ res fidei cum infallibili auctoritate proponat, eaque sit Romanus Pontifex, & legitimus Petri successor?

Hæretici nostri temporis existimant, Scripturam sacram, non esse regulam quæ res fidei cum infallibili auctoritate credendas proponat, sed unumquemque interno Spiritus sancti ductu ac lumine, ex Scripturis cognoscere, quæ ad ipsius salutem necessaria sunt. Brentius tamen apud Bellarminum libro 3, de Verbo Dei cap. 3, hoc discrimen inter Principem secularem & privatam personam constituit, quod Princeps habeat publicam potestatem judicandi de rebus ad fidem & religionem pertinentibus, privata vero persona interno Spiritus sancti lumine, ea duntaxat ex Scripturis noscere possint, quæ ad suam spectant salutem. Idem tenuit Angli hæretici, qui similiter contendunt, Reges temporales esse supremos iudices controversiarum fidei, & apud illos supremam potestatem non solum temporalem, sed etiam spirituales refidere. Catholici vero omnes unanimiter docent, præter Scripturas Canonicas, & traditiones, dari regulam vivam, quæ sit infallibilis auctoritatis in proponendis definiendisque rebus fidei, quam omnes sequi tenentur, talemque regulam dicunt esse Summum Pontificem, & ex cathedra loquentem: quamvis gravis inter illos sit disceptatio & controversia, in explicando quid sit Pontifex, ex cathedra loqui. aliqui enim existimant, Pontificem solum loqui ex cathedra, quando præest Concilio Generali, alii vero contendunt, illum loqui ex cathedra, quotiescumque live in Concilio, live extra Concilium, ut Pastor universalis, aliquid authenticè proponit toti Ecclesiae, tanquam credendum de fide divina. Verum ab hac celebri difficultate & controversia, quæ tot tumores in Gallia excitavit, abstrahemus in præfenti, solumque contra hujus temporis hæreticos demonstrare conabimur, dari in Ecclesia Dei, præter Scripturam & Traditionem, quæ sunt regulæ vitæ & mortis, regulam aliquam vivam & loquentem, nimirum Romanum Pontificem, & legitimum Petri successorem, ut ex cathedra loquentem, & fidei controversias definientem, præscindendo ab hoc quod illas vel intra vel extra Concilium definiat.

beni. Cum enim Ecclesia, ut faterentur, jam senescit, si eorum congregatio vera est Ecclesia, quomodo in senectute crescat, quæ in sua adolescentia & juventute tam parum crevit? Imò, quod oblatione dignissimum est, sicut à nulla unquam secta, legis Christi fides apud illas gentes fuisse plantata legitur; ita nulla unquam gens Christianam complexa est fidem, nisi eorum opere, qui cum Ecclesia Romana communionem in fide habuerunt. Nec mittim: Negotium enim (inquit Tertullianus) est hæreticis, non Ethnicis convertendi, sed nostros evertendi: hanc magis gloriam capiant, si hæreticis ruinam, quam si jacentibus elevamentum operentur.

Denique quoad eadem secta non possit dici Apostolica, non minus evidens est, quia Lutherani & Calvinistæ suam successionem ab Apostolis ad se ipsos, sine ulla interruptione, ostendere nequeunt, ut ab omnibus Patribus fuit jugiter hæreticis exprobatum, præsertim vero à Tertulliano libro de Prescriptionibus: Edant (inquit) origines Episcoporum suorum, ab initio & per arces decurantium, sic enim Ecclesia Catholica & Apostolica census suos deferunt. Ideoque contra sui temporis hæreticos concludit his verbis, supra relatis: Quæ licentiæ, Appelles, sylvam meam cedis? Quæ auctoritate, Marcion, limitem meum commoves? Quæ potestate, Valentine, fontes meos disturbas? Qui sunt, præcipientes perversi? Quæ certe, mutatis nominibus, Lutheri, Calvinus, Zuinglio appositæ conveniunt.

Ex his ergo liquet, quatuor veræ Ecclesiæ notas & perfectiones, soli Romanæ Ecclesiæ competere, proindeque eam tantum veram fidem, & doctrinam, ac religionem possidere. Unde Hieronymus Epist. 57, ad Damasum: Ego nullum primum nisi Christum sequens, Beatitudinem tuam, id est Cathedram Petri, communionem conficior. Super illam Petram ædificatam Ecclesiam scio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, prophanus est. Si quis in astra Noë non fuerit, peribit, regnante diluvio. Et paulo post: Non novi Vitalem, Meletium respicio, ignoreo Paulinam, quicumque tecum non colligit, spargit. Hic est, qui Christi non est, Antichristi est. Et Epist. 58, ad eundem: Hinc præsidium sulta mundi Arriana rantes fremunt, hinc in tres partes scissa Ecclesia, ad se rapere mesitmat &c. Ego interim clamo, si quis Cathedra Petri jungitur, meus est. Concludamus igitur hanc disputationem cum Augustino, & cum S. illo Doctore dicamus: amenus Dominum Deum nostrum, amenus Ecclesiam ejus: illum sicut Patrem, illam sicut matrem: illum sicut Dominum, hanc sicut ancillam, qui filii ancille ipsius sumus.

Agunt hic aliqui de partibus seu membris Ecclesiæ, & quaerunt, an homines in statu peccati vel infidelitatis existentes, membra: celestia dici possint? Sed de hoc commodius agemus in Tractatu de Incarnatione disp. 14, ubi de Christo ut Ecclesiæ capite differemus, & utrum sit actu caput hominum in statu peccati vel infidelitatis existentium, art. 2. resolvemus. Unde ad hunc locum Lectorem remittimus.

* *

*